

ROMÂNIA

CURTEA DE APEL CONSTANȚA
SECTIA PENALĂ ȘI PENTRU CAUZE PENALE CU MINORI ȘI DE FAMILIE
Dosar nr. 15074/118/2012

ÎNCHEIERE

Ședința publică de la 26 Mai 2016

Completul compus din:

PREȘEDINTE - CC

Judecător - MDM

Cu participarea: **Grefier - CA**

Ministerului Public prin procuror - NZ

S-a luat în examinare sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, pentru dezlegarea chestiunii de drept privind aplicarea dispozițiilor art.90 lit. c Cod procedură penală în apelurile penale formulate împotriva sentinței penale nr. 478 din 23.12.2015 pronunțată de Tribunalul Constanța în dosarul nr. 15074/118/2012 de inculpații:

- **MG** – pentru comiterea infracțiunilor de înșelăciune în formă continuată prev. de art. 215 alin. 1, 3 și 5 Cod penal cu aplic. art. 41 alin. 2 Cod penal și asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni prev. de art. 323 Cod penal, ambele cu aplic. art. 33 lit. a Cod penal;

- **MC** – pentru comiterea infracțiunilor de înșelăciune în formă continuată prev. de art. 215 alin. 1, 3 și 5 Cod penal cu aplic. art. 41 alin. 2 Cod penal și asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni prev. de art. 323 Cod penal, ambele cu aplic. art. 33 lit. a Cod penal;

- **RA** – pentru comiterea infracțiunilor de înșelăciune în formă continuată prev. de art. 215 alin. 1, 3 și 5 Cod penal cu aplic. art. 41 alin. 2 Cod penal și asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni prev. de art. 323 Cod penal, ambele cu aplic. art. 33 lit. a Cod penal;

- **S.C. VC SR**, societate în faliment cu **administratorul judiciar SI**, pentru comiterea infracțiunii de înșelăciune în formă continuată prev. de art. 215 alin. 1, 3 și 5 Cod penal cu aplic. art. 41 alin. 2 Cod penal;

și părțile civile:

- **AM, AE, AM, AO, BMG, BV, BE, CIS, CG, CS, CE, CA, CM, CCA, DM, DRM, DI, DD, GA, GLN, GAC, GM, IL, MT, MA, MM, MEH, MSG, NA, NM, NS, OA, AC, OD, PI, PAC, PIA, PMD, PI, RA, RI, SM, SR, SIG, SC, SP, TM, VG, VS, VA, VG, VN.**

În conformitate cu disp.art.358 Cod pr. penală, la apelul nominal făcut în ședință publică, **au răspuns:**

- apelantul inculpat MG, asistat de apărător ales, apărător desemnat din oficiu;
- apelantul inculpat MC, asistat de apărător ales;
- apelantul inculpat RA, asistat de apărători aleși;
- apelanții părți civile.

Se constată lipsa:

- intimetei inculpate SC CI - prin lichidator judiciar, pentru care a răspuns avocat din oficiu;
 - intimetei inculpate SC VI- prin lichidator, pentru care a răspuns avocat din oficiu;
 - apelantei inculpate SC VC- prin lichidator judiciar, pentru care a răspuns avocat din oficiu.
 - apelanților părți civile, ceilorlalți intimați părți civile și intimați persoane vătămate.
- Procedura este legal îndeplinită, conform disp. art.258 - 262 Cod pr. penală.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință, care învederează părțile, obiectul cauzei, stadiul procesual, modalitatea de îndeplinire a procedurii de citare, faptul că Judecătoria Constanța a înaintat dosarele civile nr....., nr..... și nr....., precum și faptul că a fost înaintată la dosar contestația împotriva măsurii sechestrului asigurator, calificată ca fiind apel, după care:

Curtea pune în discuție o eventuală sesizare a I.C.C.J. în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept privind justa aplicare a dispozițiilor art.90 lit. c Cod pr. Penală, respectiv dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.90 lit. c Cod procedură penală, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport de dispozițiile art.187 Cod penal sau asistența juridică este obligatorie numai pentru inculpatul persoană fizică, în raport de dispozițiile art.136 alin.2,3 Cod penal, ce reglementează pedepsele aplicabile persoanei juridice.

Avocat depune la dosar cerere de instituire a măsurii sechestrului asigurator, pentru a fi discutată ulterior, la care sunt atașate înscrisuri în susținerea cererii.

Reprezentantul Ministerului Public precizează că a expus punctul său de vedere cu privire la aspectul pus în discuție. Apreciază că nu este necesară asistența societății comerciale prin avocat, motiv pentru care se apreciază că nu se impune sesizarea I.C.C.J. pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare. Textul de lege este interpretabil, dar apreciază că asistența juridică nu este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică.

Apărătorul apelantului inculpat MC, avocat, arată că și-a expus punctul de vedere cu privire la această situație cu ocazia formulării concluziilor scrise. Apreciază că se impune ca inculpatul persoană juridică să fie asistat de apărător, nu numai față de natura cauzei, ci și față de situația creată în cauză numărul de persoane vătămate. Ca urmare, se impune ca, în aplicarea dispozițiilor art.90 lit.c Cod pr.penală, având în vedere și dispozițiile art.171 Cod pr. penală vechi, care precizează ce înseamnă reprezentarea în proces a persoanei juridice, care apreciază că se impune în cauză. În cauză persoanele juridice nu au fost nici reprezentate. Nici organul de cercetare penală și nici instanța de judecată nu a adus la cunoștință, nici măcar prin reprezentanți, în temeiul art.171 din vechiul cod de procedură penală, că au dreptul să se apere, în condițiile în care persoanele juridice sunt condamnate.

Ca urmare, se impune respectarea dreptului la apărare a persoanei juridice și sesizarea Înalta Curte de Casație și Justiție pentru dezlegarea acestei probleme de drept.

Apărătorul apelantului inculpat MG, avocat, având cuvântul, apreciază că este necesară Înalta Curte de Casație și Justiție pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, în vederea lămuririi dispozițiilor art.90 lit. c Cod pr. penală, care nu face distincție între inculpatul persoană fizică și inculpatul persoană juridică. Ca atare, unde legea nu distinge, nici instanța nu trebuie să distingă. Ca atare, apreciază că apărarea calificată trebuie asigurată și pentru inculpatul persoană juridică, ca și pentru inculpatul persoană fizică, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.

Apărătorul apelantului inculpat RA, avocat, având cuvântul, apreciază că textele legale nu necesită o lămurire, dar pentru că se face vorbire despre necesitatea acestei lămuriri, nu se opune. Apreciază că textul interpretat ar fi de natură să ducă la concluzia că asistența juridică este obligatorie și în cazul persoanei juridice.

În lămurirea dispozițiilor art.90 Cod pr.penală, instanța, în baza rolului activ, apreciază asupra dispozițiilor art.88-89 Cod pr. penală, care se referă la drepturile inculpatului la asistență juridică obligatorie.

Dispozițiile art.90 lit. a trimit explicit la persoana fizică, însă art.90 lit. b și c nu fac distincție între persoana fizică și persoana juridică nu există dispoziții derogatorii privind cazurile de asistență juridică.

Apreciază că reprezentarea persoanei juridice nu poate fi asigurată și de mandatul practicianului de insolvență, care nu întotdeauna are studii juridice.

Deși apreciază că textul de lege este limpede, nu se opune sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Cu încuviințarea instanței, depune la dosar un extras de pe portalul instanțelor, din care rezultă că practica Tribunalului Constanța, la acest moment, este aceea de a desemna apărător din oficiu pentru inculpații persoane juridice.

Apărătorul apelantului inculpat RA, avocat, depune la dosar note de ședință cu privire la chestiunea pusă în discuție.

Apreciază că dispozițiile art.90 lit.c Cod pr.penală, nu disting între persoana fizică și persoana juridică, prevederile textului de lege fiind aplicabile deopotrivă.

Art.489 alin.1 Cod pr. penală prevede că în cazul infracțiunilor săvârșite de persoanele juridice prevăzute la art. 135 alin. 1 din Codul penal, în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice, dispozițiile prezentului cod se aplică în mod corespunzător, cu derogările și completările prevăzute în prezentul capitol, iar din analiza capitolului II nu rezultă existența unei derogări în ce privește aplicarea disp. art.90 lit.c Cod pr. penală. Aceeași situație se regăsește și în cazul prescripției răspunderii penale a persoanei juridice, astfel că, în baza art.148 Cod penal, sunt aplicabile dispozițiilor art.153-156 Cod penal, care stabilesc termenele de prescripție, în funcție de pedepsele prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită.

De asemenea, apreciază că instanța s-a pronunțat implicit asupra acestei chestiuni, când a desemnat apărători din oficiu pentru inculpații persoane juridice.

Apreciază sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție ca fiind inadmisibilă, având în vedere neîndeplinirea, cumulativă, a condițiilor art.475 Cod pr. penală, având în vedere că rezolvarea chestiunii de drept nu va conduce la soluționarea fondului cauzei.

Apărătorul apelantei inculpate SC VI - prin lichidator judiciar, avocat, apreciază că trebuia să se asigure asistența juridică a inculpaților persoane juridice încă de la instanța de fond, având în vedere că au fost luate măsuri preventive, în condițiile în care persoanele juridice au fost lipsite de apărare.

Ca urmare, lasă la aprecierea instanței în ce privește sesizarea I.C.C.J. în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept privind justa aplicare a dispozițiilor art.90 lit. c Cod pr. penală.

Apărătorul apelantei inculpate SC CI - prin lichidator judiciar, avocat, arată că există o practică neunitară în ce privește interpretarea dispozițiilor art.90 lit.c Cod pr. penală, astfel că există un interes pentru a se lămuri chestiunea de drept, invocată ca și motiv de apel.

Apărătorul apelantei inculpate SC VC - lichidator judiciar, avocat, este de acord cu sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru rezolvarea problemei de drept puse în discuție, având în vedere practica neunitară a instanțelor cu privire la aplicarea dispozițiilor art.90 lit.c Cod pr.penală.

Avocat, având cuvântul, arată că nu practica neunitară poate fi izvor pentru dezlegarea problemelor de drept, ci interpretarea textului de lege. În speță, textul de lege este interpretabil, problema nefiind rezolvată nici din perspectiva obligativității asigurării asistenței juridice, nici din perspectiva neobligativității. Buna aplicare a legii nu ar trebui să lase loc arbitrarului, astfel că, în condițiile în care textul de lege nu distinge suficient, apreciază că este admisibilă sesizarea Înalta Curte de Casație și Justiție.

Avocat, având cuvântul se opune sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, o parte din argumente fiind expuse la termenul anterior.

Excepția de nulitate invocată de apărătorul inculpatului Roșu Adrian are la bază lipsa de asistență juridică a inculpatului persoană juridică, în condițiile în care art.90 lit. c Cod pr.penală prevede că asistența juridică a inculpatului este obligatorie, în cursul judecătii, în cauzele în care legea prevede, pentru infracțiunea săvârșită, pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani. Nici în actualele prevederi și nici în codul penal anterior nu se prevăd pedepse cu închisoarea pentru persoanele juridice.

Apreciază că sesizarea Înalta Curte de Casație și Justiție este inadmisibilă și având în vedere prevederile art.475 Cod pr. penală, care conține sintagma „soluționarea pe fond a cauzei respective”.

Ca atare, chestiunea pusă în discuție este o problemă de procedură, care poate fi îndreptată de instanța de apel, care are apanajul de a reinterpreta dispozițiile legale în cauză.

Avocat, având cuvântul, apreciază că, din practică, cunoaște faptul chestiunile puse în discuție de instanță se admit.

Din punctul său de vedere, solicită să nu se sesizeze Înalta Curte de Casație și Justiție, având în vedere că dispozițiile art. 475 Cod pr. penală fac trimitere la soluționarea cauzei în fond. De asemenea, apreciază că sesizarea Înalta Curte de Casație și Justiție ar duce la tergiversarea soluționării cauzei și s-ar putea ajunge la termenul de prescripție.

Având în vedere că dispozițiile legale trebuie interpretate atât în litera, cât și în spiritul legii, apreciază că dispozițiile art.90 Cod pr. penală sunt clare și se referă la persoana fizică, nu la persoana juridică.

Apărătorul intimatului persoană vătămată TI, avocat, având cuvântul, este de acord cu sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru a nu avea nici un dubiu în soluționarea cauzei.

Apelantul parte civilă SM, având cuvântul, apreciază că prevederile art.90 lit.c Cod pr. penală pot fi interpretate de instanță, fără a fi necesară sesizarea Înalta Curte de Casație și Justiție.

Lichidatorii judiciari au reprezentat inculpații persoane juridice în toate litigiile, care au fost legal citați și au avut asigurată apărarea pe fondul cauzei.

Reprezentantul Ministerului Public, în susținerea punctul de vedere al avocatului, arată că scopul legiuitorului de a asigura asistență juridică din oficiu se referă la persoanele aflate în dificultate în a-și asigura aceste servicii. Astfel, art.90 lit.a Cod pr.penală, a enumerat situațiile în care asistența juridică este obligatorie, când există o vulnerabilitate și în cazul în care miza dosarului este mare, pentru infracțiunea reținută în sarcina inculpatului fiind prevăzută detențiunea pe viață, sau o pedeapsă cu închisoarea mai mare de 5 ani. Astfel, în cazul persoanei juridice, miza nu este mult diferită, având în vedere dispozițiile art.71¹ și pedepsele prevăzute de lege.

În cauză persoanele juridice au fost reprezentate de lichidatorii judiciari, care puteau efectua demersuri în sensul asigurării asistenței juridice calificate, nefiind în imposibilitatea asigurării acestui drept.

Apărătorul apelantului inculpat RA, avocat, solicită a se avea în vedere că dispozițiilor art.491 Cod pr.penală se referă la reprezentarea persoanei juridice, nu la asistență juridică, iar practicianul de insolvență nu este obligatoriu să aibă studii juridice.

Apărătorul intimatului parte civilă MBF, avocat ales, arată că are o opinie similară cu cea a d-lui. avocat Armeanu Apostol, având în vedere că textul de lege în discuție nu face diferența între persoane fizice și persoane juridice. Ca urmare, nu se opune sesizării Înalta Curte de Casație și Justiție pentru dezlegarea problemei de drept puse în discuție de instanță.

Apărătorul apelantei parte civilă CS, avocat, apreciază că se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, având în vedere că prevederile art.9 alin.5 Cod pr.penală nu distinge între inculpatul persoană fizică și inculpatul persoană juridică.

Apelanta parte civilă NS învederează instanței că lichidatorii judiciari au studii juridice și sunt în măsură să asigure asistența juridică pentru societățile comerciale pe care le reprezintă.

CURTEA,

În conformitate cu dispozițiile art.391 alin.(1) Cod procedură penală,

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
DISPUNE:**

Stabilește pronunțarea la data de 27 mai 2016.
Pronunțată în ședința publică de la 26 mai 2016.

Președinte,

C

e

Grefier,

C

A

ROMÂNIA

CURTEA DE APEL CONSTANȚA
SECTIA PENALĂ ȘI PENTRU CAUZE PENALE CU MINORI ȘI DE FAMILIE
Dosar nr. 15074/118/2012

ÎNCHEIERE

Ședința publică de la 27 Mai 2016

Completul compus din:

PREȘEDINTE - CC

Judecător - MDM

Cu participarea: **Grefier - CA**

Ministerului Public prin procuror - NZ

S-a luat în examinare sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, pentru dezlegarea chestiunii de drept privind aplicarea dispozițiilor art.90 lit. c Cod procedură penală în apelurile penale formulate împotriva sentinței penale nr. 478 din 23.12.2015 pronunțată de Tribunalul Constanța în dosarul nr. 15074/118/2012 de inculpații:

- **MG** – pentru comiterea infracțiunilor de înșelăciune în formă continuată prev. de art. 215 alin. 1, 3 și 5 Cod penal cu aplic. art. 41 alin. 2 Cod penal și asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni prev. de art. 323 Cod penal, ambele cu aplic. art. 33 lit. a Cod penal;

- **MC** – pentru comiterea infracțiunilor de înșelăciune în formă continuată prev. de art. 215 alin. 1, 3 și 5 Cod penal cu aplic. art. 41 alin. 2 Cod penal și asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni prev. de art. 323 Cod penal, ambele cu aplic. art. 33 lit. a Cod penal;

- **RA** – pentru comiterea infracțiunilor de înșelăciune în formă continuată prev. de art. 215 alin. 1, 3 și 5 Cod penal cu aplic. art. 41 alin. 2 Cod penal și asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni prev. de art. 323 Cod penal, ambele cu aplic. art. 33 lit. a Cod penal;

- **S.C. VC SR**, societate în faliment cu **administratorul judiciar SI**, pentru comiterea infracțiunii de înșelăciune în formă continuată prev. de art. 215 alin. 1, 3 și 5 Cod penal cu aplic. art. 41 alin. 2 Cod penal;

și părțile civile:

- **AM, AE, AM, AO, BMG, BV, BE, CIS, CG, CS, CE, CA, CM, CCA, DM, DRM, DI, DD, GA, GLN, GAC, GM, IL, MT, MA, MM, MEH, MSG, NA, NM, NS, OA, AC, OD, PI, PAC, PIA, PMD, PI, RA, RI, SM, SR, SIG, SC, SP, TM, VG, VS, VA, VG, VN.**

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 26 mai 2016 și au fost consemnate în încheierea de ședință de la acea dată și care face parte integrantă din prezenta încheiere, când instanța, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea la data de 27 mai 2016.

CURTEA,

Asupra chestiunii de drept pusă în discuție:

Succintă expunere a obiectului cauzei :

Prin rechizitoriul nr.55/P/2010 din data de 14.12.2012 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Constanța s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale și trimiterea în judecată a inculpaților RA, MG și MC, pentru comiterea infracțiunilor de înșelăciune în formă continuată, prevăzută de art.215 alin.1, 3 și 5 Cod penal 1969, cu aplicarea art.41 alin.2 Cod penal 1969 și asocierea în

vederea săvârșirii de infracțiuni, prevăzută de art.323 Cod penal 1969, ambele cu aplicarea art.33 lit. a Cod penal 1969, precum și a inculpatelor persoane juridice S.C. VI SRL Constanța, societate în insolvență, având ca administrator judiciar pe CC II, S.C. VC SRL Constanța, societate în faliment, având ca administrator judiciar pe GI SPRL și S.C. CI SRL Constanța, societate în faliment cu administratorul judiciar ACM, pentru comiterea infracțiunii de înșelăciune în formă continuată, prevăzută de art.215 alin.1,3 și 5 Cod penal, cu aplicarea art.41 alin.2 Cod penal.

Sub aspectul situației de fapt, s-a reținut că la data de 07.05.2010, Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Constanța a fost sesizată de către APV Vectra Constanța, cu privire la comiterea de către numiții MG, RA, VA, MC, SA, JM, MN, MC, VL, NI și MI, în calitate de reprezentanți sau angajați ai Grupului de firme V, alcătuit din S.C. VC SRL Constanța, S.C. VI SRL Constanța, S.C. CI SRL Constanța și S.C. VBA SRL Constanța, a infracțiunii de înșelăciune, prevăzută de art.215 alin. 1, 3 și 5 Cod penal 1969.

Din plângerea penală menționată a rezultat faptul că, începând din anul 2005, pe piața imobiliară constănțeană și-a făcut apariția un grup de dezvoltatori imobiliari, persoane fizice – inculpații RA și MG – precum și mai multe societăți comerciale – S.C. VC SRL Constanța, S.C. VI SRL Constanța, S.C. CI SRL Constanța și S.C. VBA SRL Constanța, care au desfășurat o campanie publicitară intensă a proiectelor lor de construcție a unor apartamente în mai multe imobile, intitulate “VILE”, în zona Baba Novac – Energia din Municipiul Constanța.

În acest context, aproximativ 200 de persoane au încheiat contracte de execuție cu dezvoltatorii persoane fizice sau cu societățile comerciale menționate anterior, plătind, în avans, prețul integral al unităților locative prevăzute în contract, urmând ca în intervalul anilor 2008 – 2010, imobilele să le fie predate la stadiul contractat.

Deși pentru unele din apartamentele contractate și plătite integral și în avans, în perioada anilor 2007 – 2009, termenul de predare a expirat în intervalul 2008 – 2010, acesta nu a fost respectat, unele construcții nefiind terminate, altele aflându-se în stadiu incipient iar altele fiind preluate de părțile vătămate, în diverse stadii de execuție, între 40 și 90%, după intrarea în insolvență sau faliment a societăților comerciale menționate anterior, când acest lucru a devenit singura posibilitate a părților vătămate de a recupera o parte din prejudiciu și de a obține unitățile locative contractate.

Mai mult, la data de 09.03.2009, pe rolul Tribunalului Constanța – Secția Comercială a fost înregistrată deschiderea procedurii de insolvență față de S.C. VC SRL Constanța, la data de 07.07.2009 se înscrie în Registrul Comerțului deschiderea procedurii de insolvență a S.C. VI SRL Constanța și S.C. VBA SRL Constanța iar, la data de 14.07.2010, s-a deschis procedura insolvenței față de S.C. CI SRL, fiind numiți diferiți administratori judiciari.

În această situație, mai multe persoane care încheiaseră contracte de execuție a apartamentelor cu dezvoltatorii persoane fizice menționate sau cu societăți comerciale din cadrul Grupului de firme V au formulat plângeri penale, prin intermediul APV Constanța sau în mod individual, considerându-se înșelate întrucât au achitat în avans și în totalitate prețul contractual și, cu toate acestea, nu au mai intrat în posesia apartamentelor, deși termenele de finalizare expiraseră.

De asemenea, în referire la comiterea infracțiunilor de înșelăciune, în plângerile formulate au fost sesizate aspecte privitoare la titularii dreptului de proprietate asupra terenurilor pe care s-a contractat edificarea locuințelor și existența unor contracte de ipotecă având ca obiect aceste terenuri, împrejurări ce nu au fost incluse în cadrul prevederilor contractelor de execuție încheiate între părți.

Ulterior, la dosarul cauzei au fost atașate, direct sau prin declinare de la alte unități de parchet de pe raza Județului Constanța, plângeri ale altor părți vătămate având același obiect, în final înregistrându-se 189 de părți vătămate.

Constatând întemeiată acuzația penală, Tribunalul Constanța, prin sentința penală nr.478/23.12.2015 pronunțată în cadrul dosarului penal nr.15074/118/2012, a dispus condamnarea inculpaților persoane fizice la diferite pedepse cu închisoarea, în regim privativ de libertate, precum și condamnarea inculpatelor persoane juridice la diferite pedepse cu

amendă penală, aplicând acestora și pedeapsa complementară a dizolvării persoanei juridice, cu menținerea măsurilor preventive dispuse în cauză și admiterea în tot sau în parte a pretențiilor civile formulate de părțile vătămate constituite părți civile în cauză.

Împotriva acestei sentințe penale au declarat apel o serie de părți civile, inculpații persoane fizice MG, MC și RA, precum și inculpatele persoane juridice, pe rolul Curții de Apel Constanța constituindu-se dosarul penal nr.15074/118/2012.

Expunerea pe scurt a chestiunii de drept :

Problema de drept ridicată în cauză decurge din necesitatea de a se stabili „Dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.90 lit. c Cod procedură penală, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport de dispozițiile art.187 Cod penal sau asistența juridică este obligatorie numai pentru inculpatul persoană fizică, în raport de dispozițiile art.136 alin.2,3 Cod penal, ce reglementează pedepsele aplicabile persoanei juridice.”

Necesitatea lămuririi acestei probleme decurge din aceea că inculpații, în cadrul apelurilor, s-au prevalat și de un motiv ce ar putea determina trimiterea cauzei spre rejudecare la prima instanță, decurgând din nerespectarea dispozițiilor art.90 lit. c, art.351 și art.380 Cod de procedură penală, din cauza neasigurării asistenței juridice obligatorii pentru inculpatele persoane juridice S.C. VI SRL Constanța, S.C. VC SRL Constanța și S.C. CI SRL Constanța la judecata în fond.

Examenul de admisibilitate a sesizării:

Ținând seama de dispozițiile art.475 Cod procedură penală, Curtea apreciază admisibilă sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, întrucât :

- este investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, în calea de atac a apelului;
- de lămurirea modului de rezolvare a problemei de drept în discuție depinde soluționarea în fond a cauzei, ținând seama de faptul că existența unui eventual caz de nulitate, prevăzut de art.281 alin.1 lit. f Cod procedură penală, atrage în mod obligatoriu desființarea sentinței penale atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare la prima instanță, în condițiile art.421 pct.2 lit. b Cod procedură penală.

În ceea ce privește condiția ca de problema de drept în discuție să depindă soluționarea în fond a cauzei, Curtea apreciază că aceasta este îndeplinită în speță, deoarece, așa cum Înalta Curte de Casație și Justiție a subliniat în jurisprudența sa, cu ocazia rezolvării problemelor ce au constituit obiectul deciziilor nr.11/2014 și nr.10/2016 pronunțate de completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, condiția de admisibilitate a sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este îndeplinită atât în cazul în care aceasta vizează o normă de drept material, cât și în cazul în care ea privește o dispoziție de drept procesual. Este evident că, din punct de vedere procesual, între problema de drept în discuție și modul de soluționare a apelului de către instanța pe rolul căreia se află cauza în ultimul său grad de jurisdicție există o relație de dependență, existența unui caz de nulitate absolută determinând o anumită soluție în calea de atac a apelului, astfel încât și decizia pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în procedura prevăzută de art.476-art.477 Cod procedură penală asupra chestiunii de drept invocate este de natură să producă un efect concret asupra conținutului deciziei instanței de apel din procesul principal;

- problema de drept pusă în discuție nu face obiectul unui recurs în interesul legii, iar asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat deja printr-o decizie întemeiată pe dispozițiile art.471 alin.1 Cod procedură penală sau printr-o hotărâre întemeiată pe dispozițiile art.475 Cod procedură penală.

Punctele de vedere ale părților:

Procurorul, în cadrul concluziilor sale orale, a apreciat că nu se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, considerând că art.90 lit. c Cod procedură penală nu

necesită o interpretare din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție, necesitatea asistenței juridice obligatorie fiind determinată de pedepsele aplicabile persoanei fizice sau juridice.

Întrucât pedepsele principale aplicabile persoanei juridice nu pot avea ca obiect detențiunea pe viață și nici închisoarea mai mare de 5 ani, s-a considerat că asistența juridică devine obligatorie numai în cazul inculpatului persoană fizică.

Inculpații și părțile civile, prin intermediul apărătorilor aleși sau desemnați din oficiu, s-au situat pe poziții diferite asupra admisibilității sesizării, considerându-se, într-o primă opinie, că sesizarea nu poate avea ca obiect dezlegarea unei probleme de procedură, ci numai a unei probleme de drept substanțial, de a cărei lămurire să depindă soluționarea pe fond a cauzei, textul de lege, fiind, în egală măsură, suficient de explicit pentru a nu lăsa loc unei intervenții din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Dacă, în ceea ce îi privește, inculpații au susținut că textul de lege nu cuprinde nici o distincție, asistența juridică fiind obligatorie atât în cazul persoanei fizice, cât și în cazul persoanei juridice, părțile civile au apreciat că articolul 90 lit. c Cod procedură penală trebuie corelat cu dispozițiile art.136 alin.2,3 din Codul penal, care instituie în privința inculpatului persoană juridică numai pedeapsa principală a amenzii, nu și pe aceea a detențiunii pe viață sau a închisorii.

Sub forma unui argument suplimentar, în cadrul concluziilor exprimate de părțile civile s-a arătat că textul art.90 lit. c Cod procedură penală trebuie corelat și cu celelalte cazuri de asistență juridică obligatorie, prevăzute de art.90 lit. a și b Cod penal, ce se referă la situația particulară a inculpatului persoană fizică.

Într-o a doua opinie, unele dintre părți au apreciat admisibilă sesizarea, motivat prin aceea că textul art.90 lit. c Cod procedură penală este unul interpretabil, aspect susținut și de practica diferită a instanțelor de judecată, ce nu sunt unanime în a aprecia că asistența juridică a persoanei juridice este sau nu obligatorie.

Punctul de vedere al completului de judecată:

Potrivit art.90 lit. c Cod procedură penală, asistența juridică a inculpatului este obligatorie, în cursul judecării, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.

Necesitatea asigurării asistenței juridice obligatorii atât pentru inculpatul persoană fizică, dar și pentru inculpatul persoană juridică este susținută, în esență, de interpretarea gramaticală a textului de lege, care nu se referă la subiectul procesual vizat prin pedeapsa detențiunii pe viață sau a închisorii, ci la cauza în care legea prevede o astfel de pedeapsă.

Cu alte cuvinte, ceea ce se are în vedere de către legiuitor este pedeapsa prevăzută de textul de lege care incriminează pentru fapta săvârșită, în forma consumată, fără luarea în considerare a unor eventuale cauze de reducere sau de majorare a pedepsei, potrivit înțelesului prevăzut de art.187 Cod penal, asistența juridică obligatorie fiind impusă de lege în considerarea gravității faptei. Ca urmare, orice soluție contrară, care ar ignora interpretarea gramaticală a art.90 lit. c Cod procedură penală, ar conduce la o inechitate de tratament între diferiții subiecți procesuali și ar atrage o distincție din partea autorului interpretării, pe care legea procesuală nu o îngăduie.

În practica instanțelor de judecată acest punct de vedere este susținut de o serie de soluții de speță pronunțate în cauzele penale înregistrate pe rolul Tribunalului sau Curții de Apel Constanța sub nr.1550/118/2014, 3394/118/2014, 491/36/2015, 7460/118/2014, 2596/118/2015/a4 și 10031/118/2013, acest punct de vedere fiind susținut și prin sentința penală nr.116/26.06.2013 a Curții de Apel Iași.

Pe de altă parte însă, întrucât textul art.90 lit. c Cod procedură penală nu trebuie supus doar interpretării gramaticale, ci și interpretării teleologie și sistematice, întrucât pedeapsa prevăzută de lege în cazul inculpatului persoană juridică nu poate fi detențiunea pe viață și nici închisoarea, aceste pedepse principale fiind aplicabile numai inculpatului persoană fizică.

În acest sens, dispozițiile art.136 Cod penal prevăd pedepsele aplicabile persoanei juridice ca fiind pedeapsa principală a amenzii și pedepsele complementare, astfel încât necesitatea asigurării asistenței obligatorii nu se întrevede, din punct de vedere rațional, în

absența oricărei posibilități ca inculpatului persoană juridică să îi fie aplicată pedeapsa detențiunii pe viață sau cea a închisorii.

De altfel, această interpretare rațională a art.90 lit. c Cod procedură penală este susținută prin soluțiile pronunțate în cauzele înregistrate pe rolul Tribunalului și Curții de Apel Constanța sub nr.4043/118/2012*, 9099/118/2012, 6028/118/2015, 4813/118/2015, 7493/118/2014, 8492/118/2014, 2045/256/2014, 9997/118/2013, ca și prin decizia penală nr.105/2009 a Curții de Apel Ploiești.

Din analiza practicii judiciare, în special cea de la nivelul Curții de Apel Constanța și a Tribunalului Constanța, exemplificată prin cauzele indicate anterior, se relevă o vădită practică judiciară neunitară în chestiunea interpretării și aplicării dispozițiilor art. 90 lit. c Cod procedură penală pentru inculpatul persoană juridică trimis în judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, așa încât este oportună sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Față de toate aceste considerente, reținând îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de art.475 Cod procedură penală, Curtea va dispune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept :

„Dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.90 lit. c Cod procedură penală, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport de dispozițiile art.187 Cod penal sau asistența juridică este obligatorie numai pentru inculpatul persoană fizică, în raport de dispozițiile art.136 alin.2,3 Cod penal, ce reglementează pedepsele aplicabile persoanei juridice.”

În baza art.476 alin.2 Cod procedură penală, Curtea va suspenda judecarea cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept.

În baza art.476 alin.2 Cod procedură penală, se va stabili termen intermediar în vederea discutării legalității și temeiniciei măsurilor preventive dispuse în cauză pentru data de 23.06.2016, cu citarea inculpatelor persoanele juridice.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
DECIDE:**

În baza art.475 Cod procedură penală, dispune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„Dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.90 lit. c Cod procedură penală, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport de dispozițiile art.187 Cod penal sau asistența juridică este obligatorie numai pentru inculpatul persoană fizică, în raport de dispozițiile art.136 alin.2,3 Cod penal, ce reglementează pedepsele aplicabile persoanei juridice.”

În baza art.476 alin.2 Cod procedură penală, suspendă judecarea cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept.

În baza art.476 alin.2 Cod procedură penală, stabilește termen intermediar în vederea discutării legalității și temeiniciei măsurilor preventive dispuse în cauză pentru data de 23.06.2016, cu citarea inculpatelor persoanele juridice.

Definitivă.

Pronunțată în ședință publică, azi 27.05.2016.

Președinte,
CC

Judecător,
MDM

Grefier,
CA